

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต*
GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION LEARNING RESOURCES MANAGEMENT
BASED ON BAHUSUTA OF SCHOOLS

¹ณัฐพงศ์ หอมสมบัติ Nattaphong Homsombat ²พระมหาอุดร อุตโตร Phramaha Udorn Uttaro
³วรกฤต เกื้อนช้าง Worrakrit Thuenchang

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Nattaphonghomsombat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา เพศ ตำแหน่งงาน ส่วนบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น .63 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต ได้แก่ (1) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่รอบคอบ ชัดเจน กำหนดงบประมาณศึกษาแหล่งเรียนรู้แก่ครู (2) การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่มีสาระสำคัญในการพึงพาอาศัยคนอื่นได้ มอบหมายงานที่เหมาะสมกับบุคคล (3) การบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการ สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเอื้อต่อผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ (4) การพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักการพัฒนาที่ชัดเจน มีแบบแผน ดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (5) การสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมีการเรียนรู้จากสิ่งที่เรียนที่ได้ทำมา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบสามารถแก้ปัญหาได้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, แหล่งเรียนรู้, โรงเรียน, หลักพหุสูต

Abstract

This research article aimed to 1) study the management of learning resources in secondary schools in the Office of the Secondary Education Service Area, Saraburi; 2) compare teachers' opinions on learning resources in schools according to their work experience, education level, gender, job position, and personal characteristics, and 3) propose a guideline for managing learning resources in schools according to the principle of polymath using a mixed-method research methodology. The quantitative research method collected data from a sample of 297 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability of .63. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis of comparison was tested by using the F-test and one-way analysis of variance. Semi-structured interviews were used to collect data from 9 key informants and analyzed by content analysis. The research results found that 1) The management of learning resources in secondary schools as a whole and in each of the 5 aspects was at a high level. 2) The results of comparing teachers' opinions on the management of learning resources in schools according to the principle of polymath were tested by analyzing the differences between variables, namely, classification by gender, education level, job position, and work experience, which showed different opinions on the management of learning resources in schools according to the principle of polymath. Overall, there was no statistically significant difference. 3) The guidelines for school learning resource management according to the principle of polymath are as follows: (1) Planning for learning resource management, administrators should have a careful and clear plan, set a budget for learning resource study for teachers. (2) Personnel management, school administrators should have good human relations principles that are essential for relying on others, assigning appropriate tasks to individuals. (3) Management, administrators should manage and support learning resources appropriately by organizing a variety of activities that were conducive to learning resource users. (4) Development and use of learning resources, school administrators should have clear development principles, have a plan, implement projects to create and develop learning resources systematically. (5) Summarizing and reporting the results of learning resource creation and development, administrators must learn from what they have learned, whether it was planning and managing learning resources systematically that could solve problems.

Keywords: Management, Learning Resources, School, Bahusuta

บทนำ

การศึกษาสำหรับยุคปัจจุบัน ไม่ได้จำกัดขอบเขตเฉพาะในสถานศึกษาอีกต่อไป แต่ต้องอาศัยการค้นคว้าจากสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย การเรียนการสอนต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสม กิจกรรมการเรียนรู้จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลความรู้มากขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้จากครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติ (นงเยาว์ อุทุมพร, 2561) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 5 กล่าวว่า สถานศึกษาต้องสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 25 ที่กล่าวว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบและอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 25 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ ส่งเสริมการดำเนินการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทั่วถึง และพอเพียง โดยนัยของมาตรา ดังกล่าวต้องการให้สังคมไทยมีโครงสร้างพื้นฐานที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ของบุคคล ในรูปของแหล่งการเรียนรู้ที่บุคคลสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายกว้างขวาง และมีมากพอเพียงที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ไม่ว่าการเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในรูปแบบใดๆ ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ก็ต้องมีแหล่งที่จะช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ได้มากกว่าในขอบเขตของโรงเรียน ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้的其他 ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นถึงความหลากหลายของแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ ซึ่งแท้ที่จริงอยู่รอบๆ ตัวเรานั่นเอง เป็นที่ที่เราคุ้นเคย และสัมผัสอยู่ตั้งแต่เกิดจนตาย แต่ที่เราจะทำความรู้จักแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้ได้อย่างไรและในบทบาทหน่วยงานของรัฐที่จะต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรจะทำอย่างไร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การพัฒนาการศึกษาด้านแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในแต่ละโรงเรียนจะมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแบบเฉพาะของตนเอง โดยการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของโรงเรียน แต่การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดี มีการบริหารบุคลากรที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ดี เหมาะสมกับสถานที่ ผู้เรียน ชุมชน รวมถึงการนำสิ่งที่ได้จากการใช้แหล่งเรียนรู้มาพัฒนาต่อยอด สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นจึงเน้นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านต่างๆ อย่างครบองค์ประกอบ ทั้งการฟัง การจำ การพูด การสรุปหรือการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้แหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันมีการบริหารจัดการที่ไม่ครอบคลุมและไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุดและตรงตามเป้าหมายจึงทำให้ในปัจจุบันเกิดแหล่งเรียนรู้ขึ้นอย่างมากมายเพื่อให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ แต่ไม่สามารถนำสิ่งที่ได้จากการแหล่งเรียนรู้ไปใช้งานได้จริง โดยตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแหล่งเรียนรู้จะต้องเป็นสถานที่ที่สามารถ

แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ตลอดเวลาจากแหล่งการเรียนรู้ทุกรูปแบบอย่างเพียงพอ รวมสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ อีกด้วย

การนำหลักพุทธสุตไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นั้นจะเป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ผู้คงแก่เรียน ก่อนอื่นต้องเปลี่ยนแปลงแรงต้านลบเป็นแรงเสริมบวก ศีลภาสตร์และศิลปวิทยาการให้มากขึ้น เรียนรู้เข้าใจกระบวนการทางปัญญา แยกเป็นกระบวนการทางความคิด กระบวนการเรียนรู้และการรับรู้ แล้วบูรณาการเชื่อมโยงสัมพันธ์ของความรู้ที่ได้รับ สรุปลงเป็นความคิดรวบยอดเป็นทฤษฎีหรือแนวปฏิบัติในทางวิชาการ มีศิลปในการฟัง การอ่าน การพูด การสนทนา การพูดในที่สาธารณะ การเขียน และสามารถนำเสนอให้เป็นที่น่าสนใจของผู้คน เรื่องราวหรือข้อมูลหรือข่าวสารใดที่ได้ยินได้ฟังมา ก่อนเชื่อถือยอมรับต้องสอบสวนให้ชัดเจนว่าสมควรเชื่อถือหรือไม่และมีข้อเท็จจริงประการใด จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัย ได้เล็งเห็นความสำคัญถึงสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาในด้านทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา รวมทั้งการเชื่อมโยงการคิดอย่างมีเหตุผลอย่างเท่าที่ควร จึงได้นำหลักพุทธสุต 5 ในทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีความหลากหลาย ให้เป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดที่ถูกต้องอย่างมีระบบ ได้แก่ 1) พุทฺธสุตา ฟังมาก คือ ได้เล่าเรียน รู้เห็น อ่าน สังสมความรู้ในด้านต่างๆ ไฉนมากมายกว้างขวาง 2) ธตา จำได้ คือ จับหลักหรือสาระสำคัญได้ถูกต้อง จำเนื้อเรื่องหรือสาระไว้ได้แม่นยำ 3) วจสา ปริจิตา คล่องปาก คือ ท่อง บ่นหรือใช้พูดอยู่เสมอจนแคล่วคล่องจัดเจน 4) มนสานุเปกขิตา เฟื่องขึ้นใจ คือ ใส่ใจนึกคิดพิจารณาจนเจนใจ นึกถึงครั้งใดก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัด 5) ทิฏฐิยา สุปฏิวิธธา ขบได้ด้วยทฤษฎี หรือแทงตลอดดีด้วยทฤษฎี คือ ความเข้าใจลึกซึ้ง มองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยที่สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ศิริญาณาทองมะหา และคณะ, 2562)

แหล่งเรียนรู้ในสถานที่ต่างๆ เป็นแหล่งที่รวบรวมขององค์ความรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยกระตุ้นและเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น โดยผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนของตน เพราะแหล่งเรียนรู้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันซึ่งวิธีการในการบริหารการจัดการจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่ได้นอกจากจะช่วยให้ความรู้แล้วยังเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการแล้ว ยังเสริมสร้างการเรียนรู้ พัฒนาการคิด การแก้ปัญหา การให้เหตุผล และการประเมินอย่างมีวิจารณญาณ จนเกิดทักษะการแสวงหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพได้อีกด้วย ซึ่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการที่ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้นอกจากกระบวนการวิธีการจัดการที่ดีแล้วการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นี้ยังเป็นขั้นตอนอีกขั้นหนึ่งที่สำคัญที่จะส่งผลให้แหล่งเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งทันยุคสมัย

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดี จะช่วยพัฒนาผู้ที่เข้ามาศึกษาหรือใช้ในการเรียนรู้ให้เกิดความรอบรู้หลายด้านในแหล่งเรียนรู้ ซึ่งแหล่งเรียนรู้นี้จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักพุทธสุตคือรู้มากจากการอ่านการดูรอบรู้จากการช่างสังเกต จำขึ้นใจโดยการพิจารณาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถี่ถ้วน และเข้าใจข้อมูลในแหล่งเรียนรู้ได้จากภาคทฤษฎีและการลงมือปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา เพศ ตำแหน่งงาน ส่วนบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี ตามหลักทฤษฎี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ทั้ง 21 โรงเรียน จำนวน 1,228 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษา โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากทุกสถานศึกษา จำนวน 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละสถานศึกษา ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน โดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ทางด้านหลักพุทธธรรม หรือเป็นผู้มีความรู้และความสามารถทางด้าน บริหารการศึกษา หรือเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการดำเนินงานเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท
 - 4.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี ตามหลักทฤษฎี
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 แบบสอบถามแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามหลักทฤษฎี มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ตามประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา เพศ ตำแหน่งงาน ส่วนบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแบบของลิเคอร์ท

5.2 วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานด้านแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ทำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี สรุปผลการวิจัยในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ในภาพรวม

ที่	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น $\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.97	0.62	มาก	1
2	การบริหารงานบุคคล	3.95	0.67	มาก	3
3	การบริหารจัดการ	3.93	0.67	มาก	4
4	การพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้	3.96	0.68	มาก	2
5	การสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.89	0.73	มาก	5
รวมเฉลี่ย		3.94	0.63	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 3 ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก และด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก และด้านที่ 5 ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา เพศ ตำแหน่งงาน ส่วนบุคคลว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ผลการเปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตามการจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่า (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

เพศ ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน (Sig = 0.18) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาใช้แหล่ง

เรียนรู้ ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษา ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($Sig = 0.83$) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารจัดการด้านการพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตำแหน่งงาน ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($Sig = 0.85$) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารจัดการด้านการพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ประสบการณ์ในการทำงาน ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($Sig = 0.85$) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารจัดการด้านการพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูต

3.1 การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมีการจัดการประชุมชี้แจง/อบรมให้แก่ครูผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึงครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการวางแผนที่ดี มีทีมงานที่ดี จึงจะได้มาซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่ดี แนวทางที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ก็คือการบริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA ของวงจรเดมมิง ซึ่งในเรื่องของแผนงานนั้นจะต้องจำแนก ดังนี้ อันดับแรกคือการร่วมกันวางแผน ซึ่งจะประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สร้างความตระหนัก สร้างเสริมความรู้ ศึกษาข้อมูล กำหนดแผนงาน วางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาตามความต้องการของผู้ใช้งาน โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนเพราะจะทำให้ทราบถึงแนวการดำเนินงานและจะทำให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้เกี่ยวข้องทราบว่าโรงเรียนได้มีการวางแผนอย่างไรและมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างไรบ้างและควรจะทำอะไร มีกิจกรรมสำคัญอะไรที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ที่มีอยู่ในโรงเรียนและในชุมชนทุกโรงเรียน ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพราะการทำงานหลักสูตรเป็นงานที่ใหญ่ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจาก

หลายๆ ฝ่ายจะต้องมีคณะทำงานเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคล่องตัวและทำให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่เหมาะสมส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้โรงเรียนใช้แหล่งทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่สำคัญ การวางแผนตั้งแต่วางโครงสร้างเป็นปัจจัยหลักที่จะกระจายงานได้ทั่วถึง เห็นภาพชัดเจน มอบหมายงานตามจำนวนของบุคลากรที่มีอย่างเหมาะสมและควรจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมจากชุมชนหรือระดมทรัพยากรด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน การขอรับบริจาคจากผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า เพื่อนำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและควรสำรวจและจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้เพื่อจะได้ทราบข้อมูลของแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนว่ามีผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและความถนัดเกี่ยวกับงานที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพที่เหมาะสมกับระดับชั้นและความต้องการของนักเรียน

3.2 การบริหารงานบุคคล จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตร ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารจะต้องการการจัดสรรบุคลากรทุกคนรับมอบหมายงานได้ตามความถนัด เหมาะสม และผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน ควรมีการอบรมและให้ความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างหลากหลายโรงเรียนจัดประชุมสัมมนาเพื่อการพัฒนาของบุคลากร จะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาจัดทำแผน โครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากร ได้รับการศึกษาองค์ความรู้และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้ง ตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นร่องรอยการกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บุคลากรทุกคนมีการประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน หลายหน่วยงานมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้บางประเภทยังไม่เพียงพอต่อการใช้งานของนักเรียนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาดการบันทึกสถิติ บุคลากรภายในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการบันทึกสถิติการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ ร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา เพื่อนำผลจากการนิเทศ กำกับ ติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.3 การบริหารจัดการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตรด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ มีการวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันผู้บริหารส่งเสริมให้ครู ผู้เรียนและชุมชนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ มีวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแหล่งเรียนรู้นั้นจัดได้หลายลักษณะ ควรจัดตามความพร้อมและศักยภาพของแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จัดตามสาระความรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมในประสบการณ์ ได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนได้สัมผัสกับความเป็นจริง สร้างองค์ความรู้เองจากประสบการณ์ของตนเองทั้งจากการสำรวจตรวจสอบทดสอบความรู้ที่ได้รับ มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนแหล่งเรียนรู้มีวิธีจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชาชนและสภาพของชุมชนนั้นๆ โดยมีองค์กรส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลักในการจัดตั้ง

สำนักงาน จัดตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตลอดจนพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น ที่สำคัญคือการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ว่า ปัจจัยทางการบริหารโดยทั่วไปแล้วจะคำนึงถึงทรัพยากรทางการบริหาร 4 อย่างที่เรียกว่า 4M เพราะเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารที่ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะทำให้การบริหารงานไม่ราบรื่น ไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 1) บุคลากร (Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ จำเป็นต้องมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานและผลงาน ที่ได้ออกมาได้ ต้องประกอบด้วย บุคลากรที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อการหรือหน่วยงานนั้นๆ 2) เงิน (Money) หน่วยงานจำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณเพื่อการบริหารงาน หากขาดงบประมาณการบริหารงานของหน่วยงานก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย 3) วัสดุและอุปกรณ์ (Material) การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหาร หากหน่วยงานขาดวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารแล้วก็ย่อมจะเป็นอุปสรรค หรือก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน 4) การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง

3.4 การพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสุต ด้านการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ท้องถิ่นชุมชนและสังคมอื่น ๆ มีการกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท โรงเรียนดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยจะต้องมีการวางแผน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงานที่เป็นระบบ ขึ้นมาใช้ การประเมินผล ตรวจสอบผลการใช้ ติดตาม และปรับปรุงพัฒนา ให้เหมาะสม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ภาพความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งมีหลายช่องทางเพียงแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบ และกระบวนการที่ชัดเจนแหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และต่อเนื่อง

3.5 การสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสุต ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขของแหล่งเรียนรู้ เพื่อจะทำให้แหล่งเรียนรู้มีรูปแบบที่สมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อจะนำมาพัฒนาต่อนั้นต้องทำควบคู่กับการตรวจสอบ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ทันที่ และเพิ่มความก้าวหน้าการดำเนินงานของกิจกรรมตลอดจนตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลการดำเนินงานที่ดีต้องมีความหลากหลายวิธีการ เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการให้ตรงจุด แล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการและเกณฑ์การนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการประเมิน โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ทั้งครู บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องบาง ประการกับงานวิจัยของมงคล พลภูมิ (2555) ที่พบว่า มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการ จัดและใช้แหล่งเรียนรู้ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนแนวทาง การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุน งบประมาณ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีแก่สถานศึกษาอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างจริงจัง ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง และควรร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นเพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาร่วมกันอย่างหลากหลาย รวมทั้งระดมทรัพยากรทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนเพื่อ นำมาใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนตามหลักพหุสูตร เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตร โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของพร มณีวรรณ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มี การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผลการ เปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนต่างกัน โดยรวมและราย ด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานสอนใน โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าครูที่ปฏิบัติงาน สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลเสนอแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตร ได้แก่ 1) การ วางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่รอบคอบ ชัดเจน กำหนดงบประมาณ ศึกษาแหล่งเรียนรู้แก่ครู 2) การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่มีสาระสำคัญ

ในการฟังพาดำคนอื่นได้ มอบหมายงานที่เหมาะสมกับบุคคล 3) การบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการ สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีหลักการพัฒนาที่ชัดเจน มีแบบแผน ดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 5) การสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องมีการเรียนรู้จากสิ่งที่เรียนที่ได้ทำมา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบสามารถแก้ปัญหาได้ ผลการวิจัยที่น่าหลักพหุสูตร 5 มาบูรณาการมีความสอดคล้องกับการวิจัยของศิริวิทยา ทองมะหา และคณะ (2562) ที่พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสูตร 5 ประกอบด้วย 1) การฟังและการเรียนรู้ (พหุสูตร) พบว่า จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นการสื่อสารทักษะการฟังได้อย่างถูกต้องชัดเจน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างเหมาะสม 2) ด้านการทรงจำ (ธตา) พบว่า มีกระบวนการจัดการทำกับข้อมูลที่รับรู้ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ส่วนร่วมในการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จัดจำได้ง่ายและสามารถระลึกได้ ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 3) การเข้าใจและการปฏิบัติได้จริง (วจสา ปริจิตา) พบว่า มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกันให้เหมาะสมกับเวลาเรียน ระดับชั้นเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามสาระ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การวิเคราะห์ (มนสาณูปกชิตา) พบว่า เปิดโอกาสให้ได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ และรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่าง จัดหาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ มีการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ จัดระบบความคิดและวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5) สังเคราะห์ ประยุกต์ (ทัญญูญา สุปฏิวิทธา) พบว่า โรงเรียนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเหมาะสมจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ วัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือจากการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารจัดการ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสูตร 5 ได้แก่ 1) พหุสูตรา แปลว่า ฟังมาก คือ ได้เล่าเรียน รู้เห็น อ่านสั่งสมความรู้ในด้านต่างๆ ไว้มากมายกว้างขวาง 2) ธตา แปลว่า จำได้ คือ จับหลักหรือสาระสำคัญได้ถูกต้อง จำเนื้อเรื่องหรือสาระไว้ได้แม่นยำ 3) วจสา ปริจิตา แปลว่า คล่องปาก คือ ท่อง บ่นหรือใช้พูดอยู่เสมอจนแคล่วคล่องชัดเจน 4) มนสาณูปกชิตา แปลว่า เพ่งขึ้นใจ คือ ใส่ใจนึกคิดพิจารณา จนเจนใจ นึกถึงครั้งใด ก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัด 5) ทัญญูญา สุปฏิวิทธา แปลว่า ขบได้ด้วยทฤษฎี หรือแทงตลอดดีด้วยทฤษฎี คือ ความเข้าใจลึกซึ้ง มองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยที่สามารถประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักพหุสุต 5

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรทำการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมตามหลักพหุสุต โดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่กว้างและหลากหลายมากขึ้น เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา

1.2 โรงเรียนควรเพิ่มสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อให้มีความคิดที่หลากหลายมากขึ้น ในแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมตามหลักพหุสุต

1.3 โรงเรียนควรใช้หลักธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจทำให้ได้ผลที่แตกต่างกัน

1.4 โรงเรียนควรมีการศึกษาการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมคำสอนอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการนำแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กับโรงเรียนขนาดอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในใช้แหล่งเรียนรู้

2.3 ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้นเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ธานินท์ ศิลปจารุ. (2551). การวิจัยและวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติด้วย spss. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปิสซิเนสอาร์เอนด์ดี.
- นงเยาว์ อุทุมพร. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้ บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- มงคล พลภูมิ. (2555). สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รวีพร มณีวรรณ. (2554). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประกอบการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศิริญาภา ทองมะหา และคณะ. (2562). แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักพหุสูตร 5 ของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 49 สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 6(1). 28-38.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- Keeves, Peter J. (1988). Model and Model Building: Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.